Hieruit volgt dat de toeneming in de Noord-Oostelijke ontwikkelingsgebieden, hoewel (procentueel) niet zo spectaculair als in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, voor de betrokken provincies zelf veel meer heeft betekend. De recente toeneming van de industriële werkgelegenheid in Oostelijk Groningen, die zoals reeds gezegd, aanvankelijk achterbleef, zal dit accent meer vergroten.

Al zijn de resultaten dus niet gelijkelijk verdeeld over alle ontwikkelingsgebieden, toch kan gezegd worden dat het stimuleringsbeleid met succes is bekroond. Het is nog te vroeg om de vraag te beantwoorden of dit resultaat ook zal beklijven, beter nog of de ontwikkeling die sinds kort is ingezet zich ook zal voortzetten. Juist met het oog op dit laatste dient ervoor gewaakt te worden dat het stimulerend optreden van de overheid te ver door zou gaan. Immers door overdozering van activerende middelen is het gevaar zelfs niet denkbeeldig dat de ontwikkeling van de bestaande industrie zou worden geschaad. De premieregeling vond zijn oorsprong in een tijd, waarin de ontwikkelingsgebieden nog een ruime arbeidsmarkt boden. Zij is er op gericht dat arbeidskrachten uit de arbeidsreserve worden aangetrokken. Is deze arbeidsreserve in een ontwikkelingsgebied echter uitgeput — door welke oorzaak dan ook — dan verliest de regeling automatisch haar bestaansrecht, zelfs wordt haar verdere toepassing schadelijk voor de industrie die mede dankzij de premieregeling zelve zich in dat ontwikkelingsgebied vestigde of tot ontplooiing kwam.

In dit verband merkte de Minister van Economische Zaken in de memorie van antwoord naar aanleiding van het voorlopig verslag inzake hoofdstuk X der rijksbegroting voor 1957 reeds op, dat het naar zijn overtuiging „van meer belang moet worden geacht de gevestigde industrie de gelegenheid tot consolidatie te geven dan verdere toeneming van de reeds optredende spanning tussen vraag en aanbod van arbeidskrachten als gevolg van een stimulans van overheidswege mogelijk te maken".

De beslissing dat de premieregeling in een aantal met name genoemde plaatsen „voorshands geen toepassing meer (zal) vinden" moeten dan ook in dit licht gezien worden [6]). Zij zal bijdragen tot de bevestiging van een ontwikkeling die velen dichtbij hun woonstee blijvende arbeid verschaft.

BEURSBERICHT

DOOR MR A. D. KUIPER

Beursberichten zoekt men in het S.M.A. gemeenlijk tevergeefs. Op uitdrukkelijk verzoek van de Redactie zal dit nummer daarop een uitzondering maken. Dit artikel zal gewijd zijn aan de veiligheidsbeurs, die van 25 februari t/m 1 maart j.l. in het Veiligheidsinstituut te Amsterdam is gehouden.

[6]) Nederlandse Staatscourant van 20 februari 1957, nr. 36.

Evenals de voorzitter van de Raad van Beheer van de Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs bij gelegenheid van iedere jaarbeurs de economische perspectieven van ons goede vaderland laat zien, wil ik trachten naar aanleiding van de Veiligheidsbeurs iets te zeggen over de ongevallenbestrijding of liever: de bevordering van veiligheid en hygiëne bij de arbeid.

Evenzeer als de Jaarbeurs niet alleen is een trefpunt van verkopers en potentiële kopers, doch tevens een nationale demonstratie van ons economisch en technisch kunnen en kennen, zo is ook de Veiligheidsbeurs geworden tot een demonstratie van hetgeen op veiligheidsgebied wordt gepresteerd . . . en gepresteerd moet worden. Dit te meer omdat de Veiligheidsbeurs — opzettelijk — samenviel met twee Veiligheidsdagen, eveneens gehouden in het Veiligheidsinstituut, speciaal gewijd aan het onderwerp: „Opleiding en Veiligheid".

Vraagt u naar de relatie van deze activiteiten met het doel van dit blad dan is dat gauw verklaard. De bevordering van veiligheid en hygiëne behoorde tot de eerste onderwerpen, waarmede de Nederlandse sociale wetgeving zich inliet — moest inlaten — en nog steeds vormt dit stuk arbeidersbescherming, op moderner leest geschoeid en anders aangepakt, een belangrijk deel van de overheidsactiviteit op het sociale erf. Overheidsactiviteit, inderdaad, maar onmiddellijk zij hieraan toegevoegd, dat deze alleen dan enige kans van slagen heeft als zij gepaard gaat met activiteiten, voortgesproten uit en ontwikkeld door het bedrijfsleven.

Daarom heeft dit beursbericht de pretentie van belang te zijn voor iedere S.M.A.-lezer, hoe weinig commercieel hij ook moge zijn ingesteld.

Nu eerst iets over de Veiligheidsdagen en de Veiligheidsbeurs zelve.

Het is op zichzelf al het vermelden waard, dat tal van bedrijven in Nederland zich bezighouden met de fabricage van persoonlijke beschuttingsmiddelen, beveiligingstoestellen, veilige werkkleding enz. Zij waren alle ter beurze met welverzorgde stands aanwezig.

Uitstekende veiligheidsbrillen, van goed zittende correctiebrillen niet te onderscheiden, veiligheidshelmen, licht en prettig zittend, veiligheidsschoenen, voorzien van stalen neus (en binnenzool), in het dragen even gemakkelijk als een gewone schoen, alles voorzien van een beproevingscertificaat der Arbeidsinspectie. Dit is slechts een greep uit het vele.

Onmiddellijk rijst de vraag, waarom worden die beschermingsmiddelen toch nog zo betrekkelijk weinig gedragen. Waarom staat het wel „stoer" om zich op de motor onherkenbaar te vermommen met een witte motorhelm en stofbril — gelukkig overigens dat men het doet — en vindt men het nog steeds „flauw" om zich te beschermen tegen hetgeen op het werk uit den hoge kan neerdalen? Waarom beschermt men zijn voeten en handen — ons kostbaarst gereedschap — niet afdoende?

Met deze vragen zit men midden in de problematiek van de ongevallenbestrijding. We leiden een bedreigd bestaan, ook in de directe zin van het woord. Wie leeft en werkt draagt risico's en schept risico's. Bovendien is de mens toch altijd nog ergens in de verzoeking „gevaarlijk te leven". Wij kunnen de gevaren niet elimineren, zo min als wij bestaanszekerheid kunnen

bereiken. En dat is maar goed ook; zij behoren wezenlijk tot ons mens-zijn.

Wat wij wel kunnen doen en met alle kracht moeten bevorderen is het elimineren van onnodige, vermijdbare risico's, het scheppen van een zo gezond mogelijke arbeidssituatie.

Daarbij is het lichamelijk en geestelijk welbevinden van allen, die in de gevaarlijke wereld hun brood verdienen, in het geding. Daarbij is ook de welvaart van ons allen in het geding.

„200 millioen dode guldens" is de titel van een veiligheidsbrochure, die een paar jaar geleden verscheen. Inderdaad „dode guldens", om dan maar niet te spreken van de „dode mensen" (honderden per jaar in getal!).

Wij voelen ons in Nederland bijzonder happy — en terecht — met onze beroemde arbeidsvrede en het geringe aantal verzuimdagen per jaar door stakingen. Maar staat men wel eens ernstig stil bij het enorme productieverlies tengevolge van ongevallen en beroepsziekten? Wanneer men alle werknemers, die *vandaag* niet kunnen werken wegens een ongeval, zou kunnen laten defileren, dan zou deze stoet vijf kilometer lang zijn. Ook morgen, en overmorgen, en elke dag, al wisselen de deelnemers.

Als men werkelijk een object van bestedingsbeperking zoekt, dat de moeite waard is, laat men dan de ongevallenbestrijding, de bevordering der veiligheid eens krachtig ter hand nemen.

Daar zit wat in, heel wat! Wanneer men het landelijk gemiddelde ongevallencijfer A vergelijkt met het gemiddelde B van de bedrijven, die deelnemen aan bepaalde veiligheidsacties, dan blijkt (b.v. in de metaalnijverheid) het cijfer B ca. 50 % lager te liggen dan A. Zou men dus in alle bedrijven een goed opgezet en uitgevoerd veiligheidsprogramma hebben, dan zouden dus van de 200 millioen dode guldens er 100 millioen te besparen zijn.

Technisch is men in Nederland op veiligheidsgebied vele andere landen voor. Door een intensieve samenwerking van researchcentra, Veiligheidsinstituut en Arbeidsinspectie is veel tot stand gebracht. In tal van bedrijven is de materiële veiligheid, vooral dank zij de activiteit van eigen veiligheidsinspecteurs prima in orde. De meeste ongevallen echter zijn niet aan technische tekortkomingen maar aan menselijke factoren toe te schrijven. De Nederlandse arbeider is veel minder gespitst op eigen veiligheid, dan b.v. zijn Amerikaanse collega en de mentaliteitsbeïnvloeding hier te lande is ook veel minder uitgewerkt en aanvaard. En ook de organisatie in de bedrijven speelt een grote rol.

Het accent van het werk der Arbeidsinspectie en van alle organen en instellingen die zich met de bevordering der veiligheid bezig houden is vooral na de laatste oorlog verlegd van repressie naar preventie. Het gaat er niet meer in de eerste plaats om te zorgen, dat bepaalde wettelijke veiligheidsvoorschriften naar de letter worden nageleefd — al schept dit ook bepaalde noodzakelijke waarborgen— het gaat er vooral om, dat in het hart van het bedrijf bij bedrijfsleiding, bazen en arbeiders het bewustzijn leeft, dat er alleen *goed* gewerkt wordt — ook uit een oogpunt van productiviteit — als er *veilig* gewerkt wordt.

Preventie betekent: bij het begin beginnen, zorgen dat de werktuigen veilig *geconstrueerd* worden (de veiligheid begint op de tekenkamer, vandaar de wet op de gevaarlijke werktuigen) zorgen, dat de persoonlijke beschuttingsmiddelen van goede kwaliteit en gemakkelijk draagbaar zijn (anders geven zij een illusie van veiligheid en is het middel erger dan de kwaal) zorgen voor veilig gereedschap en veilige kleding – de kleren maken de man (veilig!). Vanwege dit alles de Veiligheidsbeurs en zij mag geslaagd heten. Duizenden bezoekers waren er en gelukkig ook grote groepen van jongeren, van lagere en middelbare technische scholen.

Preventie betekent ook: zorg dat veiligheid en hygiëne reeds bij het technisch onderwijs een belangrijke plaats innemen, op evenwichtige wijze ingebouwd in programma en leerstof. Vandaar de veiligheidsdagen met als thema: opleiding en veiligheid. Enige honderden mensen, betrokken bij het onderwijs (technische scholen, leerlingstelsels, bedrijfsscholen, vakopleidingen en Rijkswerkplaatsen) maakten deze dagen mee. Het programma van deze dagen, de besprekingen en de conclusies zouden een aparte behandeling vragen.

Daarin versterkt door de ervaringen van Veiligheidsbeurs en Veiligheidsdagen moge ik hieronder losweg een aantal punten opsommen, die voor een krachtige aanpak der ongevallenbestrijding in Nederland van grote betekenis zijn.

1. Intensivering van het dagelijks contact van de A.I. met de bedrijven, hèt onontbeerlijke middel om gevaren op te sporen en om voorlichtend en adviserend werkzaam te zijn.
2. Uitbreiding van de research op veiligheidstechnisch en hygiënisch gebied; samenwerking tussen de wetenschappelijke wereld, bedrijfsleven en overheid.
3. Verbetering en versnelling van onze gevallenstatistiek (speed up your statistics!).
4. Krachtige bevordering van de hantering van indexcijfers der ongevallen volgens Normblad N 3047, een uniek middel om de ongevallenfrequentie landelijk, bedrijfstaks- en ondernemingsgewijze vergelijkbaar te maken.
5. Krachtige algemene veiligheidsvoorlichting en propaganda. Uitbreiding van de mogelijkheden van het Veiligheidsinstituut. Gebruik maken van alle moderne voorlichtingsmedia (film, pers, radio, televisie).
6. Aan veiligheid en hygiëne een belangrijke plaats geven in het lagere, middelbare en technische onderwijs. Mentaliteitsbeïnvloeding van allen, die in dit onderwijs een taak hebben.
7. Samenwerking op het gebied der bestrijding van ongevallen in het verkeer, thuis en in het bedrijf, zoals kort geleden aanbevolen door de Directeur-Generaal van de Arbeid. Oprichting van een Veiligheidsraad? Maar dan zonder vetorecht!

Wij houden ons bezig met de vraag: hoe bespreken wij onze besteding. In de carnavalstijd in het zuiden des lands schijnt de slagzin geweest te zijn: hoe bestede-gij uw beperking! Een woord vol leutigheid maar misschien ook vol diepe wijsheid.

Ons denken en spreken over de bestedingsbeperking is nogal negatief ingesteld. Wij hebben blijkbaar verder gesprongen dan onze polsstok lang is. Moeten wij nu minder ver springen of opgewekt werken voor een langere polsstok, id est: opvoering van onze arbeidsproductiviteit. Als we het eens proberen met een radicale aanpak der ongevallenbestrijding. Succes verzekerd, maar iedereen moet meedoen!

En men dient dan tevens hèt eerste doel van elk streven voor veiligheid en hygiëne: te zorgen dat de mens zijn arbeid „gezond en wel" verrichten kan!

Ten slotte een samenvatting van de Veiligheidsbeurs: de stemming was willig, de handel levendig, de perspectieven gunstig! Tot zover dit beursbericht.

KRONIEK

SOCIALE VERZEKERING

Enkele rechterlijke uitspraken betreffende de premieïnning.
In de afgelopen maanden zijn enkele vragen op het gebied van de premieinning aan de rechter onderworpen. De procedures waarin deze kwesties aan de orde kwamen, vonden hun oorsprong in de strijd om de premieheffing over „zwart" loon, en werden gevoerd tussen werkgevers in het bouwbedrijf en de B.V. voor de Bouwnijverheid.

De hoofdvraag werd door de Centrale Raad beslist in die zin dat over zwart loon wel degelijk premie verschuldigd is. Hiervoor werd een uitvoerige, grotendeels maatschappelijke, argumentatie aangevoerd, voor welke wij verwijzen naar de tekst van een dezer uitspraken, welke in dit nummer is opgenomen (Centrale Raad van Beroep 1956/74, zie rubriek Rechtspraak).

De uitspraak moet wel als de enig mogelijke en hanteerbare worden beschouwd.

Overigens wordt het niet alleen in het bouwbedrijf, maar ook elders door veel werkgevers als onbevredigend aangevoeld, dat over bepaalde loonbestanddelen, i.c. zwart loon, wel premie wordt geheven, maar dat er bij de vaststelling der uitkeringen geen rekening mede wordt gehouden. Het is alles behalve eenvoudig om het onbehagelijke gevoel van deze werkgevers weg te nemen. Men kan met klem betogen, dat de maatstaf, voor de omslag van de kosten der sociale verzekering en die voor de vaststelling van de uitkeringen niet noodzakelijk dezelfde behoeven te zijn, en dat i.c. de ten behoeve van de loonadministratie zo dringend gewenste coördinatie van de fiscale en de sociale verzekeringswetgeving een zekere ongelijkheid van premieloon en uitkeringsloon onvermijdelijk heeft gemaakt, en tenslotte dat — aannemende dat overal wel wat overwerk wordt verricht of zwart loon wordt betaald — de omslag toch praktisch